

Данишенко Діана Ігорівна

студентка 1-го курсу міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ МОРЯКІВ

На сьогоднішній день Україна здійснює підготовку висококваліфікованих кадрів у сфері морського бізнесу. Україна займає провідне місце серед країн, що є постачальниками морських трудових ресурсів. Привабливість українських офіцерів для іноземних роботодавців визначається високим професіоналізмом, витривалістю, комунікабельністю моряків, здатністю приймати нестандартні рішення при менших витратах на заробітну плату [4].

Загальна ситуація на міжнародному морському ринку праці свідчить про певний дефіцит кваліфікованого офіцерського складу та баланс попиту і пропозиції рядового складу. За відсутності вітчизняного флоту, серед українських моряків набула широкого поширення тенденція працевлаштування на суднах іноземних судновласників. Як результат, виникає ряд проблем пов'язаних із трудовими правовідносинами та фінансової безпекою.

Варто згадати закон прапора, який полягає в застосуванні права держави, прапор якого несе судно, що використовується при здійсненні перевезень. На трудові правовідносини, залежно від обставин, розповсюджується законодавство держави прапора, держави порту заходу судна, держави реєстрації компанії-судновласника або роботодавця. Потрібно говорити про необхідність забезпечення прав моряків із застосуванням положень міжнародного морського права. На нашу думку, проблему щодо захисту прав українських моряків, які працюють на суднах поза межами нашої країни, можна частково вирішити шляхом оновлення українського флоту. Вирішення цієї проблеми створить передумови для підвищення якості умов праці, а також збільшить кількість робочих місць для моряків в Україні.

Працюючи на іноземному судні, моряки часто стикаються із рядом порушень, серед яких різні не виплати або несвоєчасні виплати заробітної плати і допомоги при хворобі. Проблема несвоєчасності виплат може бути пов'язаною із ненадійністю роботодавця, його неплатоспроможністю або наміром продати судно з метою уникнення відповідальності перед членами екіпажу.

Тенденції зменшення чисельності екіпажу, часу стоянки суден в порту сприяють зростанню фізичного та нервово-психологічного навантаження членів екіпажу, що може негативно відобразитись на безпеці людей, судна, вантажу та навколишнього середовища [4].

Тривалість контрактів, робота на застарілих, технічно несправних суднах, несвоечасне постачання комплектуючих, змішані екіпажі та інші фактори обумовлюють високий ризик роботи. На сучасних суднах часто відбуваються випадки травматизму та захворювань на суднах. Судновласник зобов'язується нести відповідальність за охорону здоров'я моряка, а в разі нещасних випадків, згідно з Конвенцією Міжнародної організації праці 2006, повинен фінансово забезпечити відповідну компенсацію. Проте, існують випадки, коли іноземні судновласники відмовляються надавати медичну допомогу, навіть за наявності всіх документів, які вимагаються. Більше того, судновласники часто не виплачують жодних виплат при втраті працездатності, а в гіршому випадку – смерті моряка. Проте, Конвенцією Міжнародної організації праці, де йдеться про працю в морському суднопластві, та колективною угодою передбачено обов'язкову компенсацію.

До основних порушень, з якими стикаються моряки при роботі за кордоном, слід віднести затримку заробітної плати, виплату її в меншому розмірі, ніж передбачено стандартами про працю, неправильний облік робочого часу і наднормових робіт, примушення до понаднормової роботи, яка може здійснюватися в небезпечних умовах та/або не оплачується тощо. Актуальним питанням залишається забезпечення соціального захисту моряків, зокрема пенсійного забезпечення [3, 4].

Вважаємо, що було б доцільним запровадження більш глибокого викладання правових та економічних дисциплін майбутнім морякам, проведення семінарів та тренінгів для тих, хто вже працює на суднах під іноземним прапором, з метою підвищення правової обізнаності та рівня фінансової грамотності. Враховуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що захист прав моряків потребує комплексного підходу та врахування всіх чинників, які передували працевлаштуванню, і особливостей праці моряків, зокрема на судні.

Список використаних джерел

1. Апаров А. М. Питання захисту прав моряків України / А.М. Апаров, О. П. Єлезаров // Водний транспорт. – 2013. – Вип. 2. – С. 159-163.
2. Ківалов С. В. Захист прав українських моряків та відродження морської галузі – головний пріоритет розвитку України як морської держави / С.В. Ківалов // Lex Portus: юрид. наук. журн. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – № 4. – С. 7-21.
3. Haiyminova J.V. Social protection of seafarers at the global maritime labour market / J.V. Haiyminova, I.V. Redina // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (22 травня, 2015 р.). – Харків. – 2015. – С. 11-12.
4. Хаймінова Ю.В. Трудовий потенціал як складова процесу забезпечення розвитку морського транспорту України / Ю.В. Хаймінова // Актуальні

проблеми держави і права: зб. наук. праць. — Одеса: Юридична література, 2012. — № 67. — С. 323-330.

Ключові слова: морська галузь, порушення прав, захист прав, права-ва обізнаність моряків.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Хаймінова Ю. В.

Джабурія Олександр Олександрович

студент 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ ЯК НАПРЯМОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Споживчий ринок посідає центральне місце серед інших видів ринків, оскільки він задовольняє першочергові потреби людини в засобах існування, сприяючи тим самим відтворенню головної продуктивної сили економіки, і вносить визначальний вклад у досягнення головної мети функціонування економічних господарських систем світу — задоволення постійно зростаючих потреб суспільства.

Під споживчим ринком доцільно розуміти систему взаємовідносин між виробництвом та особистим споживанням, що здійснюється безпосередньо або за участю роздрібних або оптових торговельних мереж, де знаходять своє задоволення потреби усіх учасників через відповідні товари та послуги відповідної властивості або характеристики. При цьому взаємодія виробника та споживача відбувається у відповідному зовнішньому середовищі, що об'єднує середовище економічне, інституціональне, технічне, соціально-культурне, природниче та правове, як таке що регламентує взаємовідносини всіх учасників споживчого ринку.

Окреслюючи питання значення споживчого ринку в економіці України, не можна оминати увагою його вплив на забезпечення безпеки держави, передусім, її економічної складової, а саме продовольчої та зовнішньоекономічної. Продовольча безпека визначає рівень продовольчого забезпечення країни, який гарантує соціально-економічну та політичну стабільність у суспільстві, якісний розвиток людського капіталу. Роль споживчого ринку проявляється також у забезпеченні зовнішньоекономічної безпеки, яка являє собою такий стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам, що забезпечує мінімізацію збитків держави від